

Euskadiko Kultura eta Sormen Industrien Covid osteko bilakaera 2020-2022

LABURPEN
EXEKUTIBOA

LABURPEN EXEKUTIBOA

2022ko urtarrilean, Euskadiko Kultura eta Sormen Industrian (KSI) pandemiaren aurreko egoerara leheneratu dira enplegua eta enpresa-kopurua. Halaber, KSIn ordezkagarritasuna areagotu egin da Euskadiko enpleguaren esparruan.

Aztertutako aldian (2022 vs. 2020) 231 lanpostu sortu dira guztira; hots, % 0,68. Azken urtean zehar (2022 vs. 2021) 794 postu berri sortu dira; hots, % 2,3 gehiago, eta horrek agerian uzten du 2021 ean zehar bizi izan dugun berreskurapenaren azelerazioa.

Horren ondorioz, Euskadin KSI jardueren enpleguaren ehunekoa % 3,69 izatetik % 3,75 izatera pasada, 2020ko urtarrilaren 1etik 2022ko urtarrilaren 1era. Areagotze hori **kultura**-jardueren ondoriozkoa da (% 2,30, 0,07); izan ere, **sormen**-jardueren pisua ez da aldatu (% 1,46).

Kultura eta **sormen** industrietan enpleguaren eboluzioa ez da orekatua izan. **Kultura** enpresen kasuan, aztertutako aldian % 1,83 egin du gora, eta, **sormenaren arloko enpresen** kasuan, berriz, 144 lanpostu galdu dira (-% 1,07). Hau da, **sormenaren arloko enpresen** kasuan ez da pandemiaren aurreko enplegu maila berreskuratu.

Kultura industrien kasuan, gorakada **Ikus-entzunezkoen eta multimedien** arloko jardueren hazkundearen ondoriozkoa da. Hala ere, **Arte eszenikoen** eta **Liburuen eta prentsaren** enpresen kasuan, 169 lanpostu eta 163 lanpostu galdu dira, hurrenez hurren.

Sormen-industrien kasuan enpleguaren beherakada % 1,07koa izan da. Beherakada hori, nagusiki, Arkitekturaren eta hizkuntzaren industrietako eboluzio negatiboaren ondoriozkoa da, enpresa-demografiaren analisisian ikusitakoarekin bat.

Hona hemen aztertutako aldian antzemandako enpleguaren eboluzioa, jarduera-ildoen arabera: **Edizioa, ikus-entzunezkoak, irratia, telebista eta informatika** jarduera-ildoan nabaritu da hazkunde

nabarmena ehunekotan 2020ko urtarriletik (625 lanpostu, % 7,66). Jarraian, **dibertimendu- eta kultura-jardueren** arloa dago; horretan, 202 lanpostu berri sortu dira (% 0,62). Gainerako jardueraildoek (**merkataritza-jarduerak, manufaktura-jarduerak, jarduera profesionalak, jarduera zientifiko eta teknikoak eta hezkuntza-jarduerak**) behera egin dute.

2020ko urtarrilean Euskadin 16.886 enpresa zeuden sektorean. Bi urte geroago kopuruak gora egin du eta orain 16.924 enpresa daude (% 0,2ko gorakada). 2021. urtean zehar, sektoreak % 1,7 egin du gora.

IKSen sektorearen eboluzioa heterogeneoa izan da enpleguarekin bat datozen eremuetan. Alde batetik, **kulturaren arloko enpresek** % 2,3 egin dute gora aztertutako aldian, eta, hortaz, 165 enpresa berri sortu dira. Bestalde, **sormenaren arloko enpresen** kasuan, aldi berean, % 1,3 egin dute behera, 127 enpresa desagertu baitira. Hortaz, **sormenaren** esparruaren kasuan oraindik ez dira pandemiaren aurreko kopurura iritsi.

Arkitektura eta Liburuaren eta prentsa eremuen eboluzioa negatiboa izan da aztertutako aldian. **Arkitekturaren** kasuan, enpresa-kopuruak % 5,6 egin du behera, eta **Liburuak eta prentsaren** kasuan, % 5,1. Murrizketa egon da bai 2020an bai 2021ean. Garrantzitsua da azpimarratzea joera negatibo hori hazkunde ekonomiko orokorreko testuinguruan nabarmendu dela.

Bestalde, **Hizkuntzaren industriaren** eta **Moda-fabrikazioaren** eremuetan enpresa-kopuruak behera egin du, baina kasu hauetan 2021ean zehar hobera egin zuten.

Ikus-entzunezkoak eta multimedia eta **Publizitatearen** eremuetan hazkunde nabarmena hauteman daiteke aztertutako aldian, eta, horri esker, COVID-19ak eragindako krisialditik berreskuratzea sustatu da. Gainera, **Ondarea, museoak, artxiboak eta liburutegiak** eta **Bideo-jokoak** esparruetan enpresa-kopuruak gora egin du.

100.000 biztanleko KSI enpresa-kopuruaren ratioari dagokionez, Nafarroa, Madril, Katalunia eta Estatuaren kopuruaren azpitik dago. Aldea gero eta nabarmenagoa da **kulturaren** arloko enpresen kasuan. **Sormen**-enpresen kasuan, Euskadiko ratioa estatu osokoa baino altuagoa da, baina Nafarroa, Madril edo Kataluniaren azpitik dago.

Enpresa guztien artean IKS enpresen kopurua aztertzen badugu, orokorrean, Nafarroa (% 10,8) eta Estatuaren (% 10,5) gainetik dago Euskadi (% 11), baina Madril (% 13,5) eta Kataluniaren (% 11,3) azpitik.

Datuak aztertu ondoren, ondorioztatu dezakegu berreskurapena desberdina izan dela hiru lurralde historikoetan. Gipuzkoan eta Araban egin du gora enpresa-kopuruak aztertutako aldian. Bizkaian, berriz, 2021. urtearekin alderatuta % 0,7 gora egin du, baina ez da pandemia aurreko KSI enpresa-kopurura iritsi.

Aurretik egindako txostenetan, argi eta garbi ikus zitekeen nortasun juridikoaren arabeko KSI enpresen banaketa, eta aldaketa txiki batzuk salbu, berdin mantentzen da egungo txostenean. Autonomoak (% 68,94) dira Euskal Autonomia Erkidegoan KSI sektoreko figura juridiko nagusia. Jarraian sozietate mugatuak (% 20,28) eta beste sozietate batzuk (% 5,12) daude, elkarte eta fundazioak barne.

Eskuragai dauden datuen arabera¹, identifikatu diren kultura- eta sormen-produktu eta -zerbitzuen eskariaren balio totala 7.397 milioi eurokoa da. Kopuru horretatik, % 40,1 bitarteko eskarira bideratuta dago; hau da, beste sektore produktibo batzuetara. Gainerako % 59,9a, berriz, bukaerako eskariari dagokio. Oro har, KSI produktu eta zerbitzuen produkzioaren % 24, gutxi gorabehera, esportazioari dagokio. Azpimarratu beharrekoa da administrazio publikoaren sektorea bitarteko eskari gehien sortzen duten 10 sektore nagusien artean dagoela aztertu diren 12 produktu edo zerbitzuetako 10etan.

Hortaz, esan daiteke **kultura- eta sormen-industrietan** sendotu egin dela pandemiak eragindako krisiaren ondorengo berreskurapena. Egiaztatu da **Arkitektura** eta **Liburuak eta prentsa** arloetan joera desberdina dela joera orokorrarekin alderatuta. Baliteke joera hori sektorean egondako eta sakon aztertu beharreko egiturazko aldaketen ondorioz sortu izana. Aipatu behar dugu **liburuak eta prentsa** sektorean, Euskadin egoitza duten enpresetan ez bezala, Euskaditik kanpo egoitza duten enpresen kopuruak gora egin duela (18) aztertutako bi urteetan.

Azpimarratzekoa da pandemia aurretiko posizioak hobetu dituzten KSI jarduera bakarrak informazioaren eta komunikazioaren teknologiaren esparrukoak direla; hau da, **argitalpenak, ikus-entzunezkoak, irratia, telebista eta informatikaren arlokoak** (enpleguan % 7,66 egin dute gora). Datu horrek agerian uzten du arlo bakoitzerako beharrezko egokitzapenak egin ondoren, KSIak digitalizazio orokorrera eramateak ekar ditzakeen aukerak, bai eta ez egiteak ekar ditzakeen arriskuak ere.

1 Datuak 2020ko EAEko (mila euro) helmugako tauletatik atera dira, produktu, jatorri geografiko, ildo eta aldiaren arabera. Egilea: Eustat. Eskuragarri dagoen xehetasun-mailaren ondorioz, KSIarekin zuzenean lotuta ez dauden produktu eta zerbitzuak ere sartu dira. Halaber, xehetasun-maila handiagoa izango balitz barne egongo liritekeen produktu eta zerbitzu batzuk ez dira kontuan hartu.